

Den totale vågehvalkvoten for 2001 er blitt fastsatt til 549 dyr.

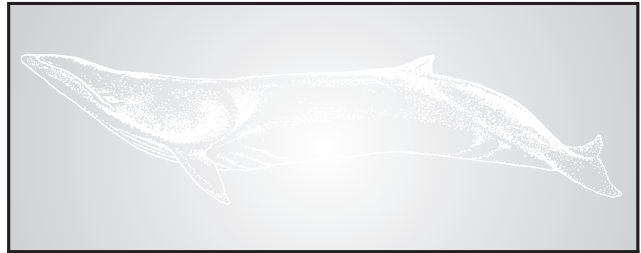
Generelt

Norge hadde tidligere en utstrakt kystnær fangst av småhval som omfattet vågehval, bottlenos, spekkhogger og grindhval. Omkring 1970 falt fangsten av bottlenos og grindhval vekk, omkring 1980 spekkhoggerfangsten. Tidligere hadde vi også fangst av storhval fra landstasjoner, men denne fangsten opphørte da den siste landstasjonen ble nedlagt i 1971. Kommersiell utnytting er nå begrenset til vågehval, men det knytter seg likevel sterk interesse til sjøpattedyrenes forskjellige interaksjoner med fiskeriene og deres rolle i økosystemet.

Vågehvalfangsten

Norge har drevet fangst av vågehval i tre bestandsområder: ved Vest-Grønland (siste sesong 1985), i Sentral-Atlanteren og i Nordøst-Atlanteren. Det sistnevnte området har alltid vært det viktigste, og omfatter fangstområder i Nordsjøen, langs norskekysten, i Barentshavet og ved Svalbard. Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC) vedtok en foreløpig stopp i all kommersiell hvalfangst fra 1987 ("moratorium"). Den norske regjering leverte imidlertid inn en offisiell protest, og ble derfor i tråd med IWCs regelverk ikke bundet av dette vedtaket. Likevel stoppet Regjeringen den norske vågehvalfangsten etter sesongen 1987 i påvente av de omfattende bestandsvurderingene som IWC skulle gjennomføre innen 1990, men som enda ikke er fullført. I 1993 vedtok likevel den norske regjeringen å gjenoppta den tradisjonelle vågehvalfangsten. En oversikt over denne fangsten i perioden 1993-2000 er gitt i tabell 1.7.1.

I forbindelse med det norske forskningsprogrammet for sjøpattedyr ble det fanget et lite antall vågehval i perioden 1988-1990. Som en oppfølging ble det i 1992 startet et treårig prosjekt ledet av Fiskeriforskning i Tromsø, for å undersøke vågehvalens konsum av forskjellige byttedyr. Dette prosjektet har vært basert på forskningsfangst. Resultatene fra forskningsfangsten indikerer at lodde og krill i svært varierende forhold dominerer dietten i nordområdene, mens sild er viktig langs norskekysten. I de kystnære farvannene er det også et ikke ubetydelig innslag av torsk, hyse og sei. Antallet

Vågehval - *Balaenoptera acutorostrata*

Utbredelsesområde: Vågehvalen finnes i alle verdenshav.

Alder ved kjønnsmodning: 6-7 år.

Vågehvalen kan bli opptil ni meter lang og veie mellom fem og ti tonn.

vågehval fanget for forskningsformål i årene 1993 og 1994 er gitt i tabell 1.7.1. Undersøkelsene av vågehvalens diett etter 1994 har fortsatt som rutinemessige undersøkelser ved at det samles inn prøver fra den ordinære fangsten.

Bestandsgrunnlaget og beregningsmetoder

En vesentlig del av arbeidet i Hvalfangstkommisjonens (IWCs) Vitenskapskomité har i de seinere årene vært rettet mot utviklingen av en ny revidert forvaltningsprosedyre (RMP) for bardehval, til erstatning for det gamle klassifiseringssystemet som var basert på anslag for den nåværende bestand i forhold til den opprinnelige ubeskattede bestanden. I 1992 godkjente kommisjonen de RMP-spesifikasjonene som Vitenskapskomiteen hadde foreslått for å beregne fangstkvoter, men vedtok ikke å sette forvaltningsprosedyren ut i livet fordi den ønsket en videre dokumentasjon av dataprogrammer og spesifisering av minimumskravene til innsamling av data til RMP. Dette arbeidet ble fullført av Vitenskapskomiteen i 1993, men er enda ikke godkjent av kommisjonen, blant annet med henvisning til at den også ønsker inkorporert inspeksjonsordninger/observatørordninger i forbindelse med fangsten (revidert forvaltningsskjema - RMS).

Foruten selve fangstregelen, inneholder RMP en verdi som kalles beskyttelsesnivået for bestanden som beskattes. For de kvotene som settes skal det være mindre enn 5 % sannsynlig at bestanden skal komme under dette nivået, som er satt til 54 % av opprinnelig bestand. I RMP er det også en parameter som bestemmer langtidsutviklingen i bestanden

(“tuning”). Denne angir hvilket bestandsnivå det siktes mot “i det lange løp”, som i praktisk sammenheng betyr 100 år. Lavere “tuning” gir generelt høyere kvoter. IWC har bestemt at dette langtidsmålet skal være 72 % av opprinnelig bestand, men Norge har ved kvotefastsettelsen for 2001 bestemt at denne verdien skal være 66 % av opprinnelig bestand. Dessuten skal kvotene korrigeres for skjevheter i kjønnsfordeling. Kvotene bestemmes i prinsippet for perioder på fem år, og restkvoter kan overføres fra år til år innen en slik femårsperiode.

Grunnlaget for RMP er fangstdata og tallrikhetsberegninger. Tallrikhetsberegningene må gjøres på grunnlag av dedikerte telletokt basert på akseptert metodikk både med hensyn til feltarbeidet og analysene.

Sommeren 1995 gjennomførte Havforskningsinstituttet en stor vågehvaltelling som dekket Barentshavet, Grønlandshavet, Norskehavet og den nordlige delen av Nordsjøen. Elleve båter og om lag 140 observatører og toktledere var engasjert til tellingen. De innsamlede dataene ble analysert i samarbeid med Norsk Regnesentral, der det ble gjennomført et større prosjekt for å sikre at beregningene ble gjort på en forskriftsmessig og kvalitetssikret måte. Analysene ble utført i regi av en egen arbeidsgruppe under IWCs Vitenskapskomité. Denne arbeidsgruppen gjorde også en grundig vurdering av analysemetodikken, og ble i mai 1996 enige om et bestandsestimat som så ble lagt fram for Vitenskapkomiteen. Her ble estimatene basert på tellingene i 1989 og 1995 godkjent til bruk i RMP. Estimater for 1995 ble på 118.000

vågehval (95 % konfidensintervall 97.000-145.000) for det totale telleområdet, hvorav 112.000 tilhører den nordøstatlantiske bestanden.

Tallrikheten av vågehval i det sentrale bestandsområdet er i IWCs Vitenskapskomité tidligere blitt beregnet til 28.000 (95 % konfidensintervall 21.600-31.400). I 1997 gjennomførte en arbeidsgruppe under Vitenskapskomiteen i NAMMCO (Den nordatlantiske sjøpattedyrkommissjonen) bestandsberegninger på grunnlag av alle innsamlede data under NASS-95 (North Atlantic Sightings Surveys 1995), og kom da fram til et totalestimat for den sentrale bestanden av vågehval på 72.130 (variasjonskoeffisient 0,24) dyr, hvorav 12.000 (variasjonskoeffisient 0,28) innen Jan Mayenområdet. Ved årsmøtet i IWCs Vitenskapskomité i 1999, ble bestandsestimatet for Jan Mayen-området basert på tellingene i 1987 revidert til 5.600 (variasjonskoeffisient 0,26). Dette førte til en mindre nedjustering av vågehvalkvoten for Jan Mayenområdet.

Siden 1996 har Havforskningsinstituttet gjennomført årlige hvaltellingene av delområder, slik at en i løpet av en seksårsperiode får dekket hele Nordøst-Atlanteren. Et nytt bestandsestimat for vågehval i dette området skal presenteres i 2002.

Anbefalte reguleringer

IWC har så langt ikke funnet å kunne iverksette den nye forvaltningsprosedyren, blant annet med henvisning til at det først er nødvendig å oppnå enighet om kontrolltiltak, datastandarder og retnings-

Tabell 1.7.1 Vågehval. Tradisjonell fangst og fangst for forskningsformål i 1993-2000. *Minke whales; catches in the period 1993-2000 given by stock area. Catches made under scientific permit are given in the penultimate column.*

Sesong	Nordøst- Atlanteren	Sentral- Atlanteren	Vest- Grønland	Forskningsfangst (Nordøst-Atlanteren)	Total fangst
1993	144	13	-	69	226
1994	165	41	-	74	280
1995	176	42	-	-	218
1996	348	40	-	-	388
1997	483	20	-	-	503
1998	568	57	-	-	625
1999	533	58	-	-	591
2000	430	57	-	-	487

linjer for gjennomføring og analyser av telletokt. De norske fangstkvoteene for 1993 ble fastsatt på grunnlag av den reviderte forvaltningsprosedyren med de krav til forsiktighet som IWC hadde vedtatt da de godkjente de grunnleggende spesifikasjonene til RMP. I 1993 ble det derfor tillatt å fange 296 vågehval, hvorav 136 ble avsatt til forskningsfangst og 160 til tradisjonell vågehvalfangst. De tilsvarende tallene for 1994 var henholdsvis 319 dyr totalt, med 127 til forskningsfangsten og 192 til den tradisjonelle fangsten. For 1995 ble totalkvoten for fangst av vågehval i norsk økonomisk sone, i fiskerisonen ved Jan Mayen og i fiskevernsonen ved Svalbard, fastsatt til 232 dyr på basis av reviderte bestandstall våren 1995. I henhold til RMP fordeles kvotene for en bestand på flere mindre områder, for den nordøstatlantiske vågehvalen på fire områder. Dette førte blant annet til at det ikke ble tildelt kvoter til tradisjonell fangst i Vestfjorden i årene 1993-1995, men det ble fastsatt kvoter på 40 og 32 dyr til forskningsformål for henholdsvis 1993 og 1994 i dette området. På grunnlag av de nye bestandstallene ble totalkvoten for fangstsesongen 1996 satt til 425, og dette ga rom for en liten fangstkvote også i Vestfjordområdet. For 1997 ble totalkvoten på 580 dyr, for 1998 671 dyr, for 1999 753 vågehval og for 2000 ble totalkvoten satt til 655 dyr. For 2001 er totalkvoten blitt satt til 549 dyr, som inkluderer

31 vågehval som kan fanges i Jan Mayen-sonen. I 2001 starter en ny femårsperiode, som innebærer at restkvoter fra tidligere ikke kan overføres. Hovedtyngden av den tradisjonelle fangstkvoteen er blitt fordelt til Barentshavet (om lag 40 % av kvoten) og ellers til Svalbard (noe under 20 % av kvoten), Nordsjøen (bortimot 30 %), Jan Mayen (ca 10 %, tilhører sentralbestanden), og et mindre antall dyr i Vestfjordområdet.

Summary

Minke whales in the Northeast Atlantic are commercially exploited by Norway. The management of this species is based on application of the Revised Management Procedure (RMP) developed by the Scientific Committee of the International Whaling Commission. The input to this procedure are catch statistics and absolute abundance estimates. The quota set for 2001 is 549 minke whales. The present quotas are based on abundance estimates calculated from surveys conducted in 1989 and 1995, and a new estimate based on annual surveys over the period 1996-2001 will be presented in 2002. The most recent estimate (1995) for the northeastern stock of minke whales is 112.000 animals. For the Jan Mayen area, which is also exploited by Norwegian whalers, the estimate is 12.000 animals.